

Κριτική Θεάτρων

‘Ο «Γυάλινος κόσμος»

ΤΟΥ ΤΕΝΝΕΣΗ ΟΥ·Ι·ΛΙΑΜΣ ΣΤΗΝ «ΑΛΑΜΠΡΑ»

ΤΟΥ κ. ΜΠΑΜΠΗ Δ. ΚΛΑΡΑ

Τὴν οἰκογενειακὴ του, θαρεῖς, ἱστορία ἱστορεῖ ὁ Τέννεση Οὐίλλιαμς στὸν «Γυάλινο Κόσμο» ποὺ παρουσιάζει ἡ Ἑλληνικὴ Λαϊκὴ Σκηνὴ στὸ θέατρο «Ἀλάμπρα» τῆς ὁδοῦ Στουρνάρα. Καθὼς τὴν ἀναδίδει μέσα ἀπὸ τὸ θαμπὸ γυάλι τῶν πρώτων μετεφηδικῶν ἀναμνήσεων, ποὺ ἀπλώνει μελαγχολικὰ τὸ μελιχρὸ φῶς στὰ περασμένα καὶ γεμίζει ἀπογοητευτικὴ θλίψη τὴν ψυχὴ.

Ἕνας πατέρας νὰ παίρνῃ τὰ μάτια του καὶ νὰ φεύγῃ μακριὰ καὶ ν’ ἀφήνῃ γυναῖκα μὲ δυὸ παιδιά νὰ τὰ θγάλῃ πέρα μόνῃ της.

Μιὰ μάννα ποὺ ζῇ μὲ τὴν νοσταλγία τῆς φυγάτης πιά θαλπωρῆς τῶν παλιῶν καλῶν ἡμερῶν καὶ δυναστικὴ νὰ ἀσκῇ τὴν ἐπιβολὴ τῆς στὴ ζωὴ τῶν παιδιῶν της, ὅπως αὐτὴ τὴν νοιώθει—ἴσως ἐδῶ νὰ δρίσκεται καὶ κάποια ρίζα γιὰ τὴν καποπινὴ ψυχικὴ διαμόρφωσι τοῦ ἴδιου τοῦ συγγραφέα.

Μιὰ ἀδελφὴ σακάτισσα, νὰ μὴν τολμᾷ ν’ ἀντικρύσῃ ἄνθρωπο, δειλὴ κι’ ἀνῆμπορη νὰ ζῇ μακριὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, μὲ τὸν ἄκακο κόσμο τῆς φαντασίας τῆς ποὺ τὸν ὑλοποιεῖ μὲ τὸ «γυάλινο θηριοτροφεῖο» τῆς, τὰ ψεύτικα ζωάκια ποὺ στραφταλίζουν στὸ φῶς τῆς ψυχῆς της.

Κι’ Ἕνας καλεσμένος ποὺ φθάνει κάποτε καὶ τυχαίνει νὰ εἶναι ὁ παλιὸς ἀγαπημένος, τὸ ἵνδαλμα τῶν κοριτσιίστικων ὀνείρων της, σ’ ἕνα καὶ μόνο ἀδέξιο φιλὶ νὰ θρυμματίζῃ τὸ πιὸ ἀγαπημένο τῆς ζωάκι, νὰ εἶναι δεσμευμένος μὲ ἄλλην καὶ νὰ τὴν ἐγκαταλείπει στὴ μοναξιὰ τῆς ἐρημιᾶς της.

Εἶναι νὰ μὴν θέλῃ νὰ φύγῃ μακριὰ ἀπὸ τὸν θλιβερὸ αὐτὸν κόσμο κι’ ὁ γυιὸς;—ὁ ἴδιος ὁ συγγραφέας.

Αὐτὴ τὴν κατάρρευσι τῶν ὀνείρων καὶ τῶν ψευδαισθήσεων, ποὺ τὰ τρέφουν οἱ ἀναμνήσεις καὶ οἱ καημοί, καθὼς συντρίβονται πάνω στὴν σκληρὴ πραγματικότητά, τὴ θλιβερὴ αὐτὴ ζωὴ, ὁ συγγραφέας δὲν τὴν ἐξηγεῖ. Ὑπαινικτικὴ μόνον ἀναφορὰ κάνει μὲ τὸν πρόλογο τοῦ ἀφηγητῆ ποὺ καλεῖ στὸ κινηματογραφικὸ ξετύλιγμα τῆς ἱστορίας του, στὴν οἰκονομικὴ καταστροφὴ τοῦ 1929—30 καὶ στὸν ἐμφύλιον Ἰσπανικὸ πόλεμον τοῦ 1936, ποὺ γκρέμισαν σπιτικὰ καὶ βύθισαν κόσμον σὲ ἀβεβαιότητες καὶ ἀπογοητεύσεις. Καὶ προσπαθεῖ τὸ δικό του ψυχικὸ κλίμα νὰ τὸ ἀναγάγῃ σὲ εὐρύτερα, πάνω ἀπὸ τὰ ρεαλιστικὰ βάθρα, πεδία συγκρούσεων ὀνείρου καὶ πραγματικότητος, φαντασίας καὶ ζωῆς. Χωρὶς, βέβαια, καὶ νὰ πείθῃ ὅτι δὲν πρόκειται γιὰ μιὰ ἄρρωστη φυγὴ καὶ αὐτοεγκατάλειψι τοῦ ἀνθρώπου ποὺ δὲν ἔχει τὴ δύναμι νὰ συγκρουσθῇ μὲ τὴν πραγματικότητά καὶ νὰ πασχίσῃ γιὰ τὴν μεταλλαγὴ της — μαζί καὶ τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ τὴν μεταλλαγὴ.

Δὲν ἀπομένει παρὰ τὸ ἀπόσταγμα ἀπ’ αὐτὸ τὸ ἀνθρώπινο τρέμισμα ψυχῆς, ποὺ γεμίζει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος τὸ ἔργο καὶ ποὺ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ δρίσκῃ ἀνταπόκρισι σὲ κάθε καρδιά, αἰσθαντικὴ στ’ ἀνθρώπινα παθήματα. Πολὺ

περισσότερο καθὼς τὸ τρέμισμα αὐτὸ δίνεται σὲ λυρικοὺς καὶ ἀπαλόφωνους, πειστικοὺς καὶ ὑποβλητικοὺς τόνους.

Εἶναι ἡ τρίτη φορὰ, ἂν δὲν λαθεύουμε, ποὺ παρουσιάζεται ὁ «Γυάλινος Κόσμος» στὴν Ἀθήνα. Τὴ μιὰ μάλιστα, κατὰ τρόπο ἀμερικανικὰ αὐθεντικὸ, ἀπὸ τὸ «Γκίλντ Θήατερ», μὲ τὴν Ἑλέν Χαίηζ στὸ ρόλο τῆς Ἀμάντας.

Συγκρίσεις, βέβαια, δὲν χωροῦν. Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι καὶ τούτῃ ἡ παράστασι ἔχει ἀξιόλογη αὐθυπαρξία. Τὸ κυριώτερον εἶναι, ὅτι μὲ τὴ σκηνοθετικὴ τοῦ διδαχῆ ὁ Βασίλης Διαμαντόπουλος κατάρθωσε νὰ εἰσδύσῃ στὸ ψυχικὸ κλίμα τοῦ συγγραφέα καὶ νὰ δώσῃ μὲ ὁμοιογένεια συνόλου τὴ μελιχρὴ καὶ μελαγχολικὴ ἀτμόσφαιρα τοῦ ἔργου.

Στὸ κέντρο τῆς δραματικῆς αὐτῆς ἱστορίας δρίσκεται ἡ μητέρα Ἀμάντα. Ἰσως ὁ ρόλος της νὰ εἶναι πολὺ βαρὺς γιὰ τοὺς ὤμους τῆς Μαρίας Φωκά. Καὶ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ μὴν παρατηρήσῃ ὅτι δὲν ταιριάζουν καὶ τόσο σ’ αὐτὴν τόσοι ἀκκισμοὶ καὶ τόσα ψεύτικα γελάκια, ποὺ θέλουν, βέβαια, νὰ συγκαλύψουν τὸν ἐσωτερικὸ πόνο, ἀλλὰ καὶ ἐκτρέπουν τὴ γραμμὴ ἔξω ἀπὸ τὰ δραματικὰ πλαίσια πρὸς κάποιους γελοιογραφικοὺς τόνους. Ὅπως δὲ ἡ συμπαθὴς καλλιτέχνιδα ἔσυρε μὲ φιλότιμη προσπάθεια ὡς τὸ τέλος τὸ βαρὺ φορτίο αὐτοῦ τοῦ μονολόγου οὐσιαστικὰ τῆς Ἀμάντας, ποὺ εἶναι κατὰ μέγα μέρος, μπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς, τὸ ἔργο. Ἀξίζει γι’ αὐτὸ κάθε ἀναγνώρισι καὶ συμπαρατάσι.

Ἀγνώριστη ἡ Χριστίνα Σύλβα ὡς Λάουρα. Τὴν ἐπλάσε καὶ τὴν σάρκωσε στὸν πόνο καὶ στὴ δειλίᾳ της, μὲ ζηλευτὲς ἐναλλαγὰς στὴν ἔκφρασι τοῦ προσώπου καὶ στὸν τόνο τῆς ὁμιλίας. Μιὰ δημιουργία της εἶναι αὐτὴ.

Ὁ Κώστας Καζάκος ἔδωκε μὲ ὅλη τὴν ἡρεμὴ ἀπλότητα τοῦ φυσικοῦ λόγου τὸν ἀφηγητὴ καὶ μοναχογυιὸ μαζί Τὸμ—μὲ μιὰ μόνον κάποια ὑπερβολὴ στὸ ξέσπασμα κατὰ τῆς μάννας. Θὰ μπορούσε νὰ εἶχε ἕνα τόνο περισσότερο ὑποβλητικῆς ρέμβης. Ἀλλὰ γενικὰ κοάτησε γερά τὴν ὅλη ἐκτύλιξι τοῦ ἔργου.

Ὁ Νίκος Καζῆς εἶχε ὅλη τὴν ἄνεσι τῆς πείρας καὶ τὸ μέτρο στὴν ἔκφρασι τοῦ καλεσμένου Τζῆμ. Ὁμορφὴ ἡ θεατοικὰ θεωρημένη ἀπὸ τὸν Μάριο Πλωρίτη μετάφρασι τοῦ Νίκου Σπάνια. Ταιριαχτὸ στὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ ἔργου τὸ σκηνικὸ τοῦ Γιάννη Μυγάδη ὅπως καὶ ἡ μουσικὴ ὑπῆκουσι ποὺ ἐπιμελήθηκε ἡ Σοφία Μιναλίτση. Σύνολο ἐνδιαφέρον καὶ ἀξιόλογον.

ΜΠΑΜΠΗΣ Δ. ΚΛΑΡΑΣ